

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β' ΚΥΚΛΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΒΙΟΛΙΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ
WWW.VIOLINGREEK.COM

ΤΟΥ

ΣΚΑΛΙΔΑΚΗ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 18.6.2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	Σελ. 3
2. Μέθοδοι κλασικής μουσικής που διδάσκονται σε ωδεία, μουσικά σχολεία και μουσικές σχολές παράλληλα με την προφορική διδασκαλία	Σελ. 4
3. Η μουσική μαθητεία των συνεντευξιαζόμενων	Σελ. 5
4. Απόψεις σχετικά με τον ερευνητικό στόχο	Σελ. 7
5. Συμπεράσματα	Σελ. 9
6. Η διαδικτυακή πλατφόρμα www.violingreek.com	Σελ. 10
7. Βιβλιογραφία	Σελ. 12

1.Εισαγωγή

Η Ελλάδα είναι γεωγραφικά μια χώρα που βρίσκεται ανάμεσα στην ανατολή και τη δύση. Αυτό σε συνδιασμό με την σημαντική πορεία των Ελλήνων μέσα στους αιώνες στον χώρο της επιστήμης, της φιλοσοφίας και των τεχνών, την έχει κάνει πλούσια και πολυδιάστατη σε πολιτιστικό και πολιτισμικό επίπεδο. Το ελληνικό πνεύμα πάντα ήταν δημιουργικό, ευρυματικό και ανήσυχο. Η μουσική είναι άμεσα συνυφασμένη με κάθε είδους κοινωνική εκδήλωση και διασκέδαση, όπως είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και με την καθημερινή μας δραστηριότητα.

Όσον αφορά την μουσική μαθητεία στον ελλαδικό χώρο, έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό, από την μουσική εκπαίδευση της κεντρικής Ευρώπης. Οι μεγάλοι ευρωπαίοι συνθέτες από τις αρχές του 17 αιώνα κυρίως και έπειτα, συμπαρέσυραν με το έργο τους, πλήθος κόσμου στην εκμάθηση της μουσικής τους, με αποτέλεσμα να ιδρυθούν, σε κάθε χώρα της Ευρώπης πολυάριθμα ωδεία, ιδρύματα (conservatoires), μουσικές σχολές και μουσικά πανεπιστήμια με πολύ σημαντικό έργο στο κομμάτι της μουσικής εκπαίδευσης.

Σημαντικό ρόλο στην μουσική μαθητεία και διαπαιδαγώγηση, έχουν διατελέσει και στην χώρα μας τα ωδεία, οι μουσικές σχολές και τα τελευταία 30 έτη, τα μουσικά σχολεία και τα μουσικά πανεπιστήμια, όπου η εκμάθηση των νέων μουσικών, γίνεται με συστηματικές μεθόδους διδασκαλίας. Παρόλο που η κλασική μουσική διδάσκεται στην Ελλάδα εδώ και πολλές δεκαετίες, ο τομέας της παραδοσιακής μουσικής μπήκε πολύ πρόσφατα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Έτσι όταν ο υποψήφιος μουσικός και στην περίπτωση μας βιολιστής ξεκινά τη μουσική του εκπαίδευση τίθεται και το ερώτημα: “Παραδοσιακός ή Κλασικός;”

Στην παραδοσιακή - δημοτική μας μουσική, η διαδικασία εκμάθησης που ακολουθείται ποικίλλει και εξαρτάται τόσο από τον δάσκαλο, τις εμπειρίες, τα βιώματα και το μουσικο-παιδαγωγικό υπόβαθρό του, όσο και από το ρεπερτόριο το οποίο διδάσκεται κατά περίπτωση.

Είναι πολύ συχνό φαινόμενο τα τελευταία χρόνια, να δανείζονται επικουρικά οι υπεύθυνοι διδάσκοντες της παραδοσιακής μουσικής, κάποιες από τις κλασικές μεθόδους διδασκαλίας, μιας και αρκετοί από αυτούς, ανήκουν στην γενιά των ανθρώπων που μεγάλωσε με ένα ωδείο κοντά στο σπίτι και πιθανόν να είχαν μια παράλληλη κλασική μουσική εκπαίδευση.

Παρατηρείται όμως και το φαινόμενο ο δάσκαλος να μεταλαμπαδεύει εξολοκλήρου με προφορικό τρόπο την τέχνη και την μουσική του γνώση, με προαιρετική τη χρήση της βασικής μουσικής θεωρίας.

Πολλές φορές και ο ίδιος ο μαθητής, επιλέγει να μάθει το ρεπερτόριο μιας πολύ συγκεκριμένης περιοχής ή να ασχοληθεί θα λέγαμε αλλιώς, με ένα αυστηρώς εστιασμένο ηχογεωλογικό τοπίο.* Έτσι παραδείγματος χάριν, θα ήταν πολύ δύσκολο να αποδοθεί σε μορφή έντυπης παρτιτούρας ένας “σκάρος” ή ένα “μοιρολόι, ειδικά για κάποιον αρχάριο μουσικό αναγνώστη, εφόσον βασίζεται κυρίως σε στοιχεία αυτοσχεδιαστικά γεμάτα δυσκολίες στην διαδικασία ανάγνωσης αλλά και αποτύπωσης των μουσικών ιδιωμάτων, σε σχέση με έναν καλαματιανό, μπάλο, ή συρτό που θα μπορούσε να αποδοθεί με πιο εύκολο τρόπο σε έντυπη μορφή από τον δάσκαλο, μιάς και δύναται να έχει πιά συγκεκριμένες φράσεις-μέρη και μορφολογική δομή.

Ο ερευνητικός μου στόχος, είναι να κατανοήσω τι είδους πλεονεκτήματα και τεχνικές ευχέρειες μπορούν να προσφέρουν σε έναν παραδοσιακό βιολιστή, μερικές από τις πιο διαδεδομένες μέθοδοι διδασκαλίας της κλασικής μουσικής. Το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποίησα για την επίτευξη αυτού του στόχου ήταν η συνέντευξη. Απευθύνθηκα σε τρεις

πολύ αξιόλογους Έλληνες βιολιστές, με έντονη καλλιτεχνική και εκπαιδευτική δραστηριότητα, που μοιράζονται μαζί μας στοιχεία για την μουσική τους μαθητεία αλλά και εμπειρίες απο την έντονη παρουσία τους τόσο στα ελληνικά παραδοσιακά γλέντια και τις μουσικές σκηνές, όσο και στην ελληνική δισκογραφία. Μέσα απο το ερωτηματολόγιο μαθαίνω τις απόψεις και την τεχνική προσέγγισή του καθενός χωριστά και προσπαθώ να διασταυρώσω αν το ερώτημα της επιτόπιας ερευνάς μου είναι δόκιμο.

Πρόκειται για τους κυρίους Παντελή Δεσποτίδη, Νίκο Οικονομίδη και Κυριάκο Γκουβέντα.

2.Μέθοδοι κλασικής μουσικής που διδάσκονται σε ωδεία, μουσικά σχολεία και μουσικές σχολές παράλληλα με την προφορική διδασκαλία.

Οι μέθοδοι εκμάθησης βιολιού είναι πάρα πολλές και χρόνο με τον χρόνο, εμπλουτίζονται εκ νέου, παρόλα αυτά εμείς θα αναφερθούμε επιγραμματικά σε τρεις απο εκείνες που χρησιμοποιούνται και προτείνονται συχνότερα από τους διδάσκοντες στα μουσικά ιδρύματα της χώρας.

Η Μέθοδος Nicolas Laureux, είναι ίσως απο τις πιό διαδεδομένες μεθόδους εκμάθησης βιολιού, κυρίως στα ωδεία αλλά και στα μουσικά σχολεία. Αν και η μέθοδος αποτελείται απο 4 βιβλία και 2 συμπληρωματικούς τόμους, πολύ συχνά χρησιμοποιούνται τα 2 πρώτα βιβλία. Η συγκεκριμένη μέθοδος συστήνεται και για εντελώς αρχάριους μαθητές, μιας και ξεκινά με φωτογραφίες για το σωστό κράτημα και τη στάση του οργάνου και έπειτα με ανοιχτές χορδές (την βασική τεχνική του βιολιού), αλλά γρήγορα ασχολείται με κλίμακες, αρπισμούς, εύκολα κομμάτια και έπειτα πιο απαιτητικές τεχνικές για το αριστερο και δεξί χέρι.

Μέθοδος Henry Schradieck

Η μέθοδος αυτή αποτελείται απο 3 βιβλία. Καθένα απο τα βιβλία αυτά ασχολείται συστηματικά με ένα απο τα σημαντικά κομμάτια της τεχνικής του βιολιού.

Στον πρώτο τόμο γίνεται εισαγωγή και πρόοδος στην σωστή τοποθέτηση του αριστερού χεριού (δάχτυλα) ούτως ώστε ο μαθητής να αποκτήσει “σωστά πατήματα” όπως συνηθίζεται να λέγεται απο τους δασκάλους. Δίνονται οδηγίες και για το δεξί χέρι (δοξάρι) αλλά σε μικρότερη κλίμακα και στο πλαίσιο των αναγκών των ασκήσεων. Η εκμάθηση ξεκινά σε μια-μια τις χορδές του βιολιού και έπειτα σε συνδιασμό. Αργότερα ο μαθητής αφήνει την 1η θέση του βιολιού, (θέση βάσης-αρχική θέση) και μεταβαίνει στις υψηλότερες θέσεις του βιολιού.

Στον δεύτερο τόμο γίνεται αναφορά στις συνηχήσεις. Ο μαθητής καλείται να παίξει πολλούς απο τους πιθανούς συνδιασμούς συνηχήσεων πέρα απο τους ευρέως διαδεδομένους (3ες τις 6ες και τις 8ες) , δουλεύει και με 2ες,4ες,5ες και 7ες. Οι ασκήσεις είναι με τέτοιο τρόπο γραμμένες ωστε να δουλεύουν και χωριστά τις νότες της συνηχησης. Όσο οι ασκήσεις προχωρούν η ρυθμική αγωγή αλλά και οι θέσεις είναι που χρησιμοποιούνται απαιτούν αυξημένη γνώση και δεξιότητα πάνω στο όργανο.

Ο τρίτος τόμος ασχολείται κυρίως με το (δεξί χέρι) δοξάρι. Στόχος είναι η πλήρης ανεξαρτητοποίηση των κινήσεων του δοξαριού που στις περισσότερες περιπτώσεις πρέπει να είναι αρκετα χαλαρό αλλά ακριβές για να επιτύχει τις διάφορες τεχνικές. Κάθε άσκηση δύναται να εκτελεστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των τριών αυτών τόμων, αποκτάται αρκετά μεγάλη ανεξαρτητοποίηση των χεριών και ο μουσικός είναι σε

θέση να εκτελέσει αρκετά απο τα δύσκολα περάσματα των μεγάλων σε απαιτήσεις βιολιστικών έργων.

Μέθοδος Sevcik (op.1 Book 1 School of Violin Technics)

Η μέθοδος αυτή προϋποθέτει τις βασικές γνώσεις μουσικής θεωρίας, αλλά και εξοικείωσης σε σχέση με την σωστή στάση και κράτημα του βιολιού. Αποτελείται απο 7 βιβλία καθένα εκ των οποίων εξειδικεύεται σε ένα χωριστό κομμάτι τεχνικής. Στον πρώτο τόμο και για τις πρώτες 9 ασκήσεις, παρουσιάζονται όλοι οι πιθανοί συνδιασμοί τοποθέτησης των δακτύλων σε κάθε χορδή χωριστά σε πρώτη φάση. Υπάρχουν επίσης σημαντικές οδηγίες για να μην αποκτήσουν τα δάκτυλα του αριστερού χεριού “κακές συνήθειες” όπως να σηκώνονται απο την θέση τους όταν δεν συντρέχει κάποιος λόγος. Ο μαθητής με αυτόν τον τρόπο μαθαίνει πώς να χειρίζεται άρτια την πρώτη θέση του οργάνου (βασικός χειρισμός) με την ελάχιστη δυνατή προσπάθεια.

Στις επόμενες ασκήσεις γίνονται συνδιασμοί χορδών, χρήση δυσκολότερων οπλισμών αλλά και κρατημένων φθόγγων και συγχορδιών. Με την ολοκλήρωση του πρώτου τόμου, ο μαθητής έχει αποδώσει πολλούς απο τους πιθανούς συνδιασμούς εκτέλεσης φθόγγων στην πρώτη θέση και με την άρτια εκτέλεση τους, έχει θέσει τις βάσεις για τον σωστό, βασικό χειρισμό του οργάνου.

3.Η μουσική μαθητεία των συνεντευξιαζόμενων

Αναμφισβήτητα ένα απο τα δυσκολότερα εγχειρήματα που πρέπει να φέρει εις πέρας ένας βιολιστής, είναι να καταφέρνει να παίζει τα σωστά διαστήματα ή αλλιώς να έχει τα “σωστά πατήματα” όπως θα λέγαμε. Η άλλη σημαντική συνιστώσα είναι αυτή της παραγωγής του ήχου. Το δοξάρι, η δόξαριά, η πνοή- το τραγούδι της μελωδίας της μουσικής για τον βιολιστή.

Στην παραδοσιακή μας μουσική που σφίζει απο ζωή, χρώματα και αρώματα, απαιτείται οι αισθήσεις και η αισθητική να δουλεύουν στο έπακρο, με τρόπο παρόμοιο με εκείνον που ένας κλασικός βιολιστής ερμηνεύει, ένα απο τα μεγάλα κοντσέρτα για βιολί, οδηγώντας μια ολόκληρη συμφωνική ορχήστρα. Η ακρίβεια, η τεχνική κατάρτιση, οι δυναμικές, το ηχόχρωμα, η αισθητική, η κριτική ικανότητα, η στάση του σώματος, η ψυχοσύνθεση και δεκάδες άλλες παράμετροι που φέρει τη στιγμή της ερμηνείας ο μουσικός εκτελεστής, έχουν για κάθε μουσική τεράστια σημασία και επιρροή στο ηχητικό αποτέλεσμα.

α) κ. Παντελής Δεσποτίδης

Στην συνέντευξη που μας παραχωρεί ο κ. Παντελής Δεσποτίδης στο σπίτι του, αναφέρει ότι ο πατέρας του ήταν ερασιτέχνης μουσικός που έπαιζε βιολί, μαντολίνο, κιθάρα και λαούτο. Μοιράζεται μαζί μας, “*Εγώ ήμουνα τότε 7 χρονών, εδώ στην Αθήνα μιλάμε τώρα όπου, προκειμένου να τον συνοδεύω, ενώ θα έπαιζε εκείνος, μου έδειξε λίγο και έτσι ξεκινήσαμε!*” Το επόμενο καλοκαίρι βρέθηκε στο νησί του την Αμοργό, εκεί του έκανε μεγάλη εντύπωση το γεγονός ότι “*κάθε τόσο μαζεώντουσαν στην λόντζα όπως λέγαμε εκεί του χωριού και παίζανε τα όργανα, βιολί – λαούτο εννοείται, τραγουδούσανε*” και συνεχίζει αργότερα “*θέλω να πω, άρχισε να μ' αρέσει αυτό το πράμα, αλλά δεν είχα ένα όργανο, ένα βιολί να ασχοληθώ και έγραψα στον πατέρα μου, ο οποίος μου είχε πάρει ένα βιολάκι 2/4ων για να ξεκινήσω, αλλά δεν μ' άφηνε να το αγγίξω!, γιατί ήθελε όπως έλεγε, να πάω κανονικά να πάρω τις σωστές βάσεις από το ωδείο που*

θα πήγαινα κ.τ.λ. Αλλά του κάνω ένα γράμμα λοιπόν, με ωραία λόγια, τον συγκίνησα και μου το στέλνει!” Μας μιλάει με ενθουσιασμό για τις πρώτες του εμπειρίες με το βιολί στις γειτονιές του νησιού. “Και ξεκινάω! Μόλις άρχισαν να παίζουν αυτοί, πήγαινα έβαζα το αυτί μου, ξεσήκωνα τον σκοπό, το τραγούδι, το κομμάτι ότι παίζανε και έτρεχα στου παππού μου το σπίτι τακ-τακ, να κάνω και εγώ την επανάληψη, να το επαναλάβω!” Αργότερα αναφέρεται στις κλασικές του σπουδές πάνω στο βιολί. “Επιστρέφω εγώ εδώ, και πάει επιτέλους ο πατέρας μου και με γράφει στο ωδείο Αθηνών.. έτσι ξεκίνησα εγώ σχεδόν αρχάριος βέβαια και προχώρησα, τελείωσα με καλό βαθμό, 1ο βραβείο, λοιπόν..” Ο κ. Παντελής Δεσποτίδης διατέλεσε τα χρέη του εξάρχοντος βιολιστή της κρατικής ορχήστρας Αθηνών αρχικά αλλά και της Εθνικής Λυρικής Σκηνής αργότερα, επί σειρά ετών, με πλούσιο παράλληλο επαγγελματικό βίο και σε λαϊκές και παραδοσιακές ορχήστρες αλλά και στην ελληνική δισκογραφία ηχογραφώντας για πολλούς από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες της εποχής του.

β) κ. Νίκος Οικονομίδης

Ο κ. Νίκος Οικονομίδης προέρχεται από οικογένεια με μουσική παράδοση. Ο πατέρας, ο παππούς αλλά και ο προπάππος του ήταν μουσικοί. “στη Σχοινούσα το νησί που μεγάλωσα, έρχονταν πολλοί μεγάλοι βιολιστές και παίζανε όπως ο Σταμάτης ο Μπαρδάνης απο την Απείρανθο της Νάξου, οι ντόπιοι οι οποίοι ήταν πάρα πολύ καλοί, ο συγχωρεμένος ο περιβολάρης, με το βιολί Γιώργος Σιγάλας,.. ακούγαμε όλους τους Κονιτόπουλους τους παλιούς τον “μωρό”, τον Μιχάλη τον Κονιτόπουλο δηλαδή, τον πατέρα του Γιώργου και τον Γιώργο ,εγώ μεγάλωσα με μια γενιά που μεγάλωσε με τα παιχνίδια και τις συνθέσεις του Γιώργου Κονιτόπουλου, μέσα απο την δισκογραφία αυτό.. όλοι αυτοί οι άνθρωποι, με βοήθησαν στα πρώτα μου ακούσματα. Αυτούς άκουγα! Μετά ήρθα στην Αθήνα.. προσπαθούσε ο αδερφός μου ο Μάρκος να μάθει μπουζούκι.. οπότε εγώ το χα εύκολο το μπουζούκι, έπιανα στο σπίτι έπαιζα και εγώ μπουζούκι. Και το μαθαίνει αυτό ο πατέρας μου.. και έρχεται με τρόπο μια μέρα στην Αθήνα και κρατούσε το βιολί του.. και ήρθε και μου το άφησε στο σπίτι με τρόπο...χωρίς να μου πει τίποτα, το άφησε και εγώ πήρα το βιολί. Έκτοτε, μετά ο πρώτος μου δάσκαλος στα παραδοσιακά ήταν ο Γιώργος ο Μαργιολάς, ένας υπέροχος μουσικός και άνθρωπος που μου έμαθε όλα τα μεγάλα οργανικά που λέμε εμείς στην παραδοσιακή μουσική, αυτό κράτησε γύρω στους 3 μήνες.. κάποια μέρα μου λέει αυτό ήτανε παιδί μου, δεν έχω κάτι άλλο να σου δείξω.. η δυσκολία του βιολιού δεν είναι σ' αυτά, στα παραδοσιακά, είναι στο κλασικό και παίρνει μια παρτιτούρα και άρχισε και μούπαιζε.. θα πιάς μου λέει στο ωδείο αν θές να προχωρήσεις να γίνεις μουσικός.. εγώ ήμουν τότε 14 χρονών..” έπειτα αναφέρεται στην μουσική εκπαίδευση που είχε στο ωδείο Αθηνών με την καθηγήτρια Ισμήνη Κάρτερ και αργότερα με τον Κώστα Σέττα και άλλους βιολιστές. “..τόρα ο τρόπος διδασκαλίας εκεί η Κάρτερ ήταν πάρα πολύ αυστηρή, ήθελε μόνο κλασικά.. δεν ήθελε καθόλου να παίζω παραδοσιακά.. κάπου είχε τα δίκια της.. και ασφαλώς μου μάθαινε πάρα πολλά πράγματα και μάλιστα θυμάμαι αυτό που ακόμα με συγκινεί, μου έλεγε αυτό παιδί μου θα το καταφέρεις σε 10 χρόνια, αυτό θα το καταφέρεις όταν θα πιάς 50 χρονών και είναι πράγματι έτσι.”

γ) κ. Κυριάκος Γκουβέντας

Ο πρώτος δάσκαλός του κ. Κυριάκου Γκουβέντα όπως μας λέει, ήταν ο πατέρας του ο οποίος έπαιζε ερασιτεχνικά μπουζούκι στο σπίτι και εκείνος σε ηλικία 7 ετών τον άκουγε και έπαιζε και εκείνος. Σε ηλικία 10 ετών πήρε μια μελόντικα και στα 12 του έτη, ζήτησε βιολί. Γράφτηκε στο ωδείο βορρείου Ελλάδος και μελέτησε εντατικά με διάφορες γνωστές μεθόδους διδασκαλίας, στην τηλεφωνική συνέντευξη που παραχώρησε, μας αναφέρει *“έκανα τις μεθόδους πιο εντατικά, έκανα *sençik* ας πούμε, πολλά *sençik* και έκανα και δεύτερα βιβλία, δηλαδή εκτός απο τα βασικά, έκανα και κάποια δευτερεύοντα.. οπότε με αυτό τον τρόπο είχα πολύ καλή τεχνική εκπαίδευση”*. Αυτή η εκπαιδευτική διαδικασία συνεχίστηκε ως τα 19 του χρόνια, όπου όντας πιο ανήσυχος καλλιτεχνικά άρχισε να παρακολουθεί σεμινάρια με διάφορους καθηγητές που επισκέπτονταν την πόλη της Θεσσαλονίκης, για να εμπλουτίσει τις διδαχτικές του εμπειρίες σε ότι αφορά το μάθημα. Σε όλους έπαιξε το πρόγραμμα του διπλώματός του και πήρε οδηγίες για τους δακτυλισμούς και το φραζάρισμα. Σε ότι αφορά την σπουδή στο ελληνικό ρεπερτόριο μας αναφέρει *“με τα χρόνια αναπτύχθηκαν κάποια αντανάκλαστικά αντίληψης, για το πως πρέπει να γίνουν οι κινήσεις, γιατί έπαιξα πολλές ώρες πάνω στο όργανο, δηλαδή από την στιγμή που άρχισα να παίζω έξω απ' το σπίτι και να κοινωνικοποιούμαι σαν μουσικός και να μπαίνω σε συγκροτήματα, υπήρχαν προκλήσεις και έπρεπε να βγάλουμε ρεπερτόριο, κομμάτια που δεν ξέρουμε και να καλύψουμε τον χαμένο χρόνο της συνεργασίας με κάποιους μουσικούς, μετά το ίδιο συνέβη και στο στούντιο την επόμενη δεκαετία, έπρεπε να μπαίνουμε στο στούντιο και να ναι *session* να παίζω και να φεύγω γρήγορα και κατάλαβα ότι έπρεπε να έχω μια φυσική κατάσταση και κάποια αντίληψη για όλα αυτά, οπότε με τον καιρό διαμορφώθηκαν κάποια πράγματα.”*

4.Απόψεις σχετικά με τον ερευνητικό στόχο

Ρώτησα τον κ. Παντελή Δεσποτίδη αν του αν κάποιο απο τα ρεπερτόρια που υπηρετούσε, του άρεσε περισσότερο. Ο κ. Δεσποτίδης απάντησε: *“ναι! Κυρίως οι σπουδές μου ήταν κλασικές σπουδές στο ωδείο Αθηνών, αλλά παράλληλα επειδή είχα αρχίσει λιγάκι με αυτή τη παραδοσιακή μουσική των νησιών, το προχώρησα και αυτό παράλληλα, μάλιστα στις ηχοηψίες που κάναμε, γράφαμε στην *Columbia*, στην *Philips*, στην *Odeon*, κ.τ.λ, γράφαμε κομμάτια που χρειαζόντουσαν και μια πινελιά, ας πούμε μια φράση ,με παραδοσιακό στυλ και οτιδήποτε χρειαζότανε, ήμουν εις θέση να ικανοποιήσω τις μουσικές ανάγκες στις ηχοηψίες, στη δισκογραφία.. με ενδιέφεραν όλα μ'αρέσανε. Εγώ δεν περιφρονώ καμία μουσική, κανένα είδος μουσικής αντιθέτως, όλα είναι αξιόλογα φτάνει να παίζονται καλά, ωραία, σωστά και αυτή ήτανε όλη μου η προσπάθεια να παίζω και τα μέν και τα δέ και βεβαίως οχι σε ευρύ φάσμα..όπως ο *Κόρος*..και άλλοι, αυτός ήταν ο τομέας τους.. άλλος στα ρεμπέτικα, άλλος λαϊκό..εγώ κατάφερα και έπαιξα λίγο απ' όλα..”* και προσθέτει αργότερα *“..εγώ δεν σνομπάρω καμιά μουσική, ίσα ίσα, καθένas την παραδοσιακή μουσική του, την έχει σαν τον εθνικό ύμνο της πατρίδας μας..και εμείς επίσης πρέπει να τα σεβαστούμε. Η παράδοση μεταβιβάζεται απο τον ένα στον άλλο και κρατάνε το ίδιο στυλ, δεν αλλάζουν καθόλου, τα νήσια ας πούμε να πείς προόδευσε και έκανε κάτι άλλο. Όχι! Πιστοί σε αυτό! Αν τους παίζεις κάτι άλλο που λιγάκι να είναι λίγο προς την κλασική, Α!! απαράδεκτο!”*

Απο την συνέντευξη με τον κ. Νίκο Οικονομίδη στην ερώτηση κατά πόσο πιστεύει οτι τον βοήθησε η κλασική του σπουδή, πήραμε τις εξής απαντήσεις “πόσο δεν ξέρω, αλλά με βοήθησε, ασφαλώς και με βοήθησε, δεν το συζητάμε! Με βοήθησε με την έννοια οτι, έκανα και κάποια πράγματα που, δεν χρειαζότανε, απο μια σχολή η οποία έχει πολύ πιο δύσκολες τεχνικές και πολύ πιο ξένες προς την μουσική που παίζω και μετά ερχόμενος σαν επαγγελματίας.. εγω είχα την δυνατότητα να κάνω και ένα βιμπράτο..αν δεν είχα αυτό δεν θα μπορούσα να ήμουν τόσο καλός επαγγελματίας γιατί..παίζουμε διάφορα είδη, δεν παίζουμε μόνο το παραδοσιακό, οπότε ασφαλώς και με βοήθησε, ασφαλώς και με βοήθησε παρα πολύ και εγκεφαλικά και το ξέρεις αυτό, όταν μελετάει κανείς βιολί και μελετάει σωστές ασκήσεις, απο πολύ μεγάλους δασκάλους, όπως είναι αυτές οι κλασικές, ο ανθρώπινος εγκέφαλος οργανώνεται! και είναι σαν να προσεύχεται κάποιος, εγώ πάντα μετά την μελέτη μου που ήταν 3-4 ώρες ένιωθα..ήρεμος..ολοκληρωμένος. Αυτό το πράγμα είναι πολύ σπουδαίο.” Ρώτησα όμως και αμφίδρομα, αν πιστεύει οτι επηρέασε την αισθητική του πάνω στα κλασικά έργα η ενασχόλησή του με το παραδοσιακό ρεπερτόριο. Ο κ. Νίκος Οικονομίδης μου είπε οτι “ναι, ναι, βέβαια εγώ δεν πιστεύω, ούτε μία στιγμή οτι μπορώ να παίζω μια νότα που να ναι κλασική. Διότι παίζω παραδοσιακή μουσική αυτή τη στιγμή..θα πρέπει εγώ να αλλάζω ολόκληρος μέσα μου, δεν ξέρω τι να κάνω, να κάτσω να μελετήσω, να αλλάξω το ηχόχρωμά μου..θεωρώ οτι είναι δυο κόσμοι διαφορετικοί..” ο κ. Οικονομίδης πιστεύει οτι δεν μπορεί να συμβαίνει ένας μουσικός να είναι αυθεντικός σε δύο μουσικά είδη. “..όσο πιο κοντά είσαι στην ρίζα, τόσο πιο εγκλωβισμένος είσαι σε αυτό, μπορεί να έχεις την χάρη του αυθεντικού, του ηχοχρώματος..θέλεις μια ζωή για να αλλάξεις μια περιοχή στην Ελλάδα..”

Απο την συνέντευξη με τον κ. Κυριάκο Γκουβέντα στο ίδιο θέμα, πήραμε τις εξής τοποθετήσεις: “η κλασική σπουδή βοηθάει πάρα πολύ, το θέμα είναι να έχεις την διάθεση τις αντίστοιχες ώρες που μελετάς κλασικό βιολί, να μελετάς και το άλλο είδος...ο μουσικός πρέπει να είναι ένας ελαστικός αθλητής, δεν σημαίνει όμως οτι αμα είναι μόνο καλός αθλητής, θα μπορέσει να παίζει κάτι άλλο, πρέπει να διαβάσει και το κείμενο. Γιατι την μουσική πρέπει να την αντιμετωπίσουμε σαν γλώσσα στο τέλος, για να πούμε οτι καταλαβαίνουμε καλά την δομή της. Για να συνδέσουμε λοιπόν όλες αυτές τις έννοιες των μουσικών λέξεων που υπάρχουν σε κάθε μουσικό κείμενο για να το αποδώσουμε καλά, χρειάζεται εμβάθυνση και μελέτη. Αυτό για να συμβεί, θέλει ακριβώς έναν πολύ καλό ενα ελαστικό αθλητή που να έχει κατακτήσει τις δεξιότητες του οργάνου και μετά, θέλει εμβάθυνση στο μουσικό κείμενο και εκεί χρειάζεται έρευνα, χρειάζεται να πας στην τοπική περιοχή και την ντοπιολαλιά αφού μιλάμε για γλώσσα, τους χώρους και όλα” επίσης προσέθεσε οτι αναφορικά σε σχέση με τις υψηλές θέσεις του βιολιού(προχωρημένη τεχνική),“υπάρχουν τεχνικές που μπορείς να χρησιμοποιήσεις για να παίζεις ψηλά, χωρίς να έχεις μελετήσει όλα αυτά που κάνουμε στο ωδείο, αλλά οπωσδήποτε αποκτάς άλλο αυτοματισμό και άλλη σιγουριά μελετώντας την κλασική τεχνική. Το θέμα είναι να θέλεις να μιμηθείς τις θέσεις αυτές, δηλαδή αξίζει να πάρουμε μια μελωδία στην μεσαία οκτάβα και την περνάμε μετά και στην ψηλή, αυτό είναι ένα πολύ καλό σύστημα”

5.Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τις απόψεις που απορρέουν και από τις τρεις συνεντεύξεις, μπορεί μια κλασική μέθοδος διδασκαλίας και εκπαίδευσης του βιολιού να βοηθήσει στην τεχνική κατάρτιση, την αυτοματοποίηση τεχνικών, ακόμη και να προσδώσει την σιγουριά στις δύσκολες θέσεις “ψηλές περιοχές του βιολιού”, στα χέρια ενός παραδοσιακού μουσικού. Θα μπορούσε η μελέτη κάποιων σπουδών η κλασικών έργων να δώσει την “καθαρή σκέψη” ή να οργανώσει και να τακτοποιήσει τα δάχτυλα και το δοξάρι κάποιου παραδοσιακού μουσικού που χρειάζονται βοήθεια. Από την άλλη αυτό, μπορεί να χαλάσει το ηχητικό ιδίωμα που αυτός ο μουσικός έχτιζε για χρόνια ακούγοντας τους μουσικούς της ιδιαίτερης καταγωγής του στην πλατεία και τα γλέντια του χωριού ή τον ηλικιωμένο ψάλτη στην εκκλησία, μπορεί να δανείσει κακές συνήθειες όπως το κλασικό vibrato και η παγίδα του τέλειου, αφεγάδιαστου ήχου με την μετρημένη ακρίβεια.

Επιπρόσθετα, κάθε μουσική παράδοση και με αυτό αναφερόμαστε όχι γενικά στην ελληνική παραδοσιακή ή την κλασική μουσική (μουσική παράδοση της κεντρικής κυρίως Ευρώπης), αλλά συγκεκριμένα στην μουσική κληρονομιά κάθε ηχογεωλογικού τοπίου του ελλαδικού χώρου και αυτά είναι εκατοντάδες, είναι τόσο μοναδική και ανεπανάληπτη, όσο οι άνθρωποι και το γεωγραφικό της ανάγλυφο. Χρειάζονται χρόνια εκπαίδευσης, εμβάθυνσης, εξειδίκευσης και έρευνας για να αρχίσουμε να κατανοούμε και τελικά να ερμηνεύσουμε ήχους οικείους-κοντινούς, με αυτούς που έχει ανάγκη ο ντόπιος της εκάστοτε περιοχής να ακούσει για να έρθει σε κέφι, να ψυχαγωγηθεί, να μιλήσουν στην ψυχή του.

Μέσα από τις συνεντεύξεις των σημαντικών αυτών μουσικών, θυμηθήκαμε να ξετυλίξουμε το κουβάρι από την αρχή. Ένα όργανο φθάνει κάποια στιγμή στα χέρια ενός παιδιού και κάθε παιδί το μόνο που θέλει είναι να παίξει. Πόσο μάλλον να παίξει με ένα παιχνίδι, τόσο ιδιαίτερο και δημιουργικό όσο ένα μουσικό όργανο. Το είδος του ήχου, της μουσικής, του ρεπερτορίου που αυτό το παιδί θα ασχοληθεί, έχει να κάνει με πολλές συγκυρίες που πιθανόν να μεταβάλλονται όσο περνούν τα χρόνια. Η μουσική όμως είναι μία. Ας την αφήσουμε να μιλήσει μέσα από την ψυχή και την φαντασία μας.

6. Η διαδικτυακή πλατφόρμα www.violingreek.com

Η προηγούμενη γενιά μουσικών διδάχτηκε συστηματικά σε μεγάλο βαθμό και την κλασική μουσική στα ωδεία, παράλληλα με την εκτέλεση της παραδοσιακής μουσικής. Αυτό επηρέασε τον τρόπο απόδοσης, τη δεξιοτεχνία, την καθαρότητα του ήχου αλλά και τον τρόπο εκμάθησης των νέων μουσικών που θέλουν να παίξουν παραδοσιακή μουσική.

Η δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας μέσω της οποίας θα ήταν δυνατή η εκμάθηση παραδοσιακών κομματιών από απόσταση, δεν θα ήταν εφικτή πριν 2 δεκαετίες, είναι όμως τώρα. Μέσω του ιστότοπου www.violingreek.com ο υποψήφιος βιολιστής θα έχει την δυνατότητα να μάθει σωστά την στάση, τον χειρισμό, τις κλίμακες, το κούρδισμα του βιολιού και να λύσει τα τεχνικά προβλήματα που του προκύπτουν, μέσα από ένα πλήθος εκπαιδευτικών βίντεο που συνεχώς εμπλουτίζονται και αναβαθμίζονται. Καθώς ο πλούτος της ελληνικής μουσικής είναι τεράστιος, η προσπάθεια ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι μια διαδικασία πολυετής που στόχο θα έχει, να καλυφθεί ένα έστω μικρό τμήμα του ελληνικού ρεπερτορίου.

Ο μαθητής έχει την δυνατότητα να ζητήσει το κομμάτι που τον ενδιαφέρει να μάθει, είτε να διαλέξει ένα από τα κομμάτια της βιβλιοθήκης σε σχέση με το επίπεδό του και με το είδος του κομματιού. Έτσι πολλά εκπαιδευτικά βίντεο είναι φτιαγμένα σε διαφορετικές εκδοχές αναλόγως της τεχνικής ευχέρειας του μαθητή. Ακόμη υπάρχουν βίντεο στα οποία αναλύεται η κίνηση των κλιμάκων και άλλα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν ασκήσεις βελτίωσης. Τέλος προσφέρεται η δυνατότητα κατ' ιδίαν μαθημάτων από απόσταση ώστε ο κάθε μαθητής να μπορεί να προχωρήσει με τον ρυθμό που θέλει.

Σε καμία περίπτωση τα μαθήματα από απόσταση δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την φυσική παρουσία του διδάσκοντα, κυρίως για τους υποψήφιους μουσικούς που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία πάνω στο μουσικό όργανο, αλλά με τις σωστές οδηγίες και με αμφίδρομη προσπάθεια, βλέπουμε πολύ γρήγορα τα πρώτα θετικά αποτελέσματα σε μαθητές μας σε όλο τον κόσμο.

VIDEO Κερκυραϊκός
ενδιαμεσο συρτα
Κερκυραϊκός
3 μήνες ago

VIDEO
ενδιαμεσο συρτα
Περά στους πέρα κάμπος
3 μήνες ago

VIDEO
ενδιαμεσο ορχηστρικά
Τύβαερι
3 μήνες ago

VIDEO
ενδιαμεσο χασαπασερβικά
Που να βρω γυναίκα να σου μοιάζει
3 μήνες ago

Mastoras
Welcome to ViolinGreek. Which song do you want to learn today? Καλωσορίσατε στο ViolinGreek. Ποιό τραγούδι θέλετε να μάθετε σήμερα;

Type your message...

We're by Drift

CATEGORY - ΕΝΔΙΑΜΕΣΟ

NEA VIDEO ΜΑΘΗΜΑΤΑ

VIDEO
προχωρημενο συρτα
Τα ξύλα
3 μήνες ago

VIDEO
ορχηστρικά προχωρημενο
Στο 'πα και στο ξαναλέω
3 μήνες ago

VIDEO
προχωρημενο συρτα
Καράβι καραβάκι
3 μήνες ago

VIDEO
διαφορα προχωρημενο
Μαντηλάτος - Αντώνη Κυριαζή
3 μήνες ago

Mastoras
Welcome to ViolinGreek. Which song do you want to learn today? Καλωσορίσατε στο ViolinGreek. Ποιό τραγούδι θέλετε να μάθετε σήμερα;

Type your message...

We're by Drift

CATEGORY - ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ

NEA VIDEO ΜΑΘΗΜΑΤΑ

7.Βιβλιογραφία

1. www.uom.gr/media/docs/met/programma-spoudwn/MET-programma-spoudwn-2016.pdf_ Θεσσαλονίκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας *(ηχογεωλογικό τοπίο)
2. <http://imslp.org/> Canada
3. <https://prigipessa.gr/?p=73> Πριγκιπέσσα, Φιλικής Εταιρίας 5,
Θεσσαλονίκη
4. Sevcik (op.1 Book 1 School of Violin Technics) , Otakar Sevcik
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Otakar_%C5%A0ev%C4%8D%C3%ADk
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Henry_Schradieck
7. Henry Schradieck School of Violin Technics Book 1
8. Henry Schradieck School of Violin Technics Book 2
9. Henry Schradieck School of Violin Technics Book 3
10. <http://www.oikonomidis.gr/>
11. <http://www.nt-archive.gr/playDetails.aspx?playID=624>
12. Μαρία Καλλιοντζή, βιολονίστρια
13. www.violingreek.com